

Torah from Around the World

De Eeuwige neemt niets weg uit de wereld zonder er iets voor in de plaats te zetten.

Midrasj haGadol

Sjabbat 21 augustus / 13 Elloel, Ki Tétsé, Dewariem/Deuteronomium 21:10 - 25:19

Tanach blz. 393 - 401

Haftara: Jesjahoe 54: 1 - 10

Tanach blz. 892 - 894

Vertaler: Sera Spanier

Commentaar: **Rabbin Neal Loevinger** staat aan het hoofd van de afdeling geestelijke verzorging van Vassar Brothers Medical Center.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.myjewishlearning.com/article/all-is-not-fair-in-love-and-war/>

In liefde en oorlog is alles geoorloofd

Door het incident van de vrouwelijke oorlogsgevangene te linken aan de gehate vrouw en het rebelse kind, moedigt Rasji ons aan om de consequenties te overwegen van wat er gebeurt wanneer je anderen als voorwerpen behandelt en niet als levende mensen.

Parasja Ki Tétsé omvat een groot assortiment aan wetten en instructies voor het Joodse volk: regels voor ethische oorlogsvoering, gezinsleven, het op de juiste manier begraven van overledenen, eigendoms wetten, humane behandeling van dieren, eerlijke werkomstandigheden en correcte economische transacties. De parasja eindigt met het beroemde gebod om je te herinneren wat Amalek de Israëlieten heeft aangedaan toen ze Egypte verlieten. Deze parasja wordt traditioneel gelezen tijdens de sjabbat voor Poeriem.

Centraal gezien

“Als u ten strijde trekt tegen de vijand en de Eeuwige, uw God, levert hem aan u uit en u ziet onder de mensen die u krijgsgevangen maakt een mooi meisje dat bij u in de smaak valt en dat u tot uw vrouw wilt maken en u neemt haar mee naar huis, dan moet zij haar hoofd kaal scheren, haar nagels knippen en de kleren die ze als krijgsgevangene droeg, afleggen. Gedurende een maand mag ze in uw huis om haar vader en moeder treuren. Daarna mag u met haar slapen en kan ze uw vrouw worden. Als u haar op een gegeven moment niet meer wilt, moet u haar laten gaan waarheen ze wil. U mag haar niet verkopen en haar evenmin als een slavin behandelen, want u hebt haar al haar eer ontnomen” (Deuteronomium 21:10-15).

Tekst

Zoals mijn leraar rabbijn Eddie Feinstein over deze passage schreef, is niet alles eerlijk waar het liefde en oorlog betreft - de Tora erkent de realiteit van oorlog, maar vraagt zelfs in de krankzinnigheid van een gevecht dat een menselijk wezen herkend wordt als een menselijk wezen. Dat vrouwen in een oorlog gevangen werden genomen, was normaal binnen de patriarchale culturen in de oude wereld. De Tora zegt echter dat zelfs dit sekseverschil binnen de culturele norm onderwerp moet zijn van enige morele regulering. Verkrachting wordt veroordeeld. In plaats hiervan wordt dit vervangen door een ritueel om de vrouw langzaam in het huis van een soldaat te brengen en haar toe te staan te rouwen. Veel commentatoren beweren dat het doel van dit rituele uitstel is dat de soldaat van gedachten zal veranderen en haar zal laten gaan.

Commentaar

De wet van de vrouw die in een oorlog gevangen wordt genomen, is moeilijk voor hedendaagse lezers. Het is een kunstgreep uit de oude wereld, een wereld waarin het gedrag ten opzichte van vrouwen, oorlog, huwelijk en familie ver afstaat van onze hedendaagse tijd. Ik kan accepteren dat deze wet een voordeel vertegenwoordigt voor wat betreft de typische ‘regels van de oorlog’ uit die tijd, maar het is moeilijk te accepteren dat de Tora mannen toestemming geeft om vrouwen gevangen te nemen en ze te dwingen met hen te trouwen.

Gelukkig voor mij doet onze vriend Rasji iets tamelijk opmerkelijks met deze betreffende passage, door een interpretatie te bieden die op een creatieve manier mijn gevoel laat zien dat de Tora toch iets subtielers zegt dan 'neem vrouwen gevangen, maar voeg er meer waardigheid aan toe'.

Rasji linkt deze passage over de gevangengenomen vrouw met de volgende twee, in psoekiem 15-20. Deze wetten betreffen de 'gehate vrouw' (wier kinderen eerlijk moeten worden behandeld) en de 'rebelse zoon' (die ter dood kan worden gebracht - maar, maak je geen zorgen, de rabbijnen zeggen dat dit in werkelijkheid nooit is gebeurd). Rasji zegt, dat als je je een vrouw neemt in een oorlog, zij daardoor de 'ongeliefde vrouw' wordt en dat de mogelijke kinderen uit deze verbintenis 'rebellerende zonen' worden.

"Je mag haar als je vrouw nemen ..." De Tora spreekt hier om tegenwicht te bieden aan de Zelfzuchtige Neiging (*Jetzer Hara*), omdat de Eeuwige niet toestaat dat hij haar tegen de wet in zou trouwen. Maar als hij met haar trouwt, zal zij uiteindelijk 'gehaat' worden, zoals deze pasoeek zegt, en zullen zij uiteindelijk een 'rebelse zoon' voortbrengen. Daarom zijn al deze secties verbonden."

Door deze drie vreemde wetten met elkaar te verbinden, lijkt Rasji te zeggen dat we moeten leren wat de gevolgen zijn van onze duistere kanten. Ja, theoretisch gezien is het toegestaan te trouwen met een gevangengenomen vrouw - volgens de letter van de oude wet - maar zie waar het je brengt: je eindigt met haat die je eigen slechte kant reflecteert en familieproblemen die over generaties heen gaan. Men ziet in een ander menselijk wezen slechts een manier om persoonlijke wensen te vervullen - zelfs op een meer gereserveerde 'toegestane' manier – en eindigt zelfs zonder het respect van anderen, zelfs niet van zijn of haar eigen kinderen.

Omdat de wet van de 'rebelse zoon' gewoonlijk alleen theoretisch wordt beschouwd, nooit wordt toegepast, denk ik dat Rasji hetzelfde zegt over 'de gevangengenomen vrouw'. Misschien is het slechts een parabel voor de destructieve gevolgen van het zien van anderen als middel, in plaats van als het geheiligde doel. Misschien is de nadruk op de schoonheid van een vrouw een manier om ons te waarschuwen om je niet alleen te focussen op haar uiterlijk, maar ook op haar spirituele kant - zelfs in oorlogstijd.

Zoals de oude rabbijnen graag zeggen: als men in tijden van oorlog de essentiële humaniteit van alle mensen erkent en hen nooit gebruikt of misbruikt, hoeveel te meer geldt dit dan in ons leven van alledag, als we dagelijks de gelegenheid hebben om het beste van onszelf en anderen te (laten) zien.